

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต ๒ ตามตามบทบาทภาระหน้าที่การบริหารงานโรงเรียนวิถิพุทธของผู้บริหาร ทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐาน วิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศ และปฏิสัมพันธ์ ด้านการบริหารจัดการ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเป็นเพศชาย จำนวน ๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐ เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๘ มีอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี จำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖ มีอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๐ ปี จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๘ มีอายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปี จำนวน ๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖ มีอายุ ๕๑ ปี ขึ้นไป จำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘ ปริญญาตรี จำนวน ๑๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๒ จบปริญญาโท จำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๘ ประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า ๕ ปี จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๘ ระหว่าง ๕ – ๑๐ ปี จำนวน ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๔ และ มากกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๗ ผู้บริหาร จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐ ครูผู้สอน จำนวน ๒๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๐ โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๘ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวน ๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๐

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ ตามบทบาทภาระหน้าที่การบริหารงานโรงเรียนวิถีพุทธของผู้บริหารทั้ง ๕ ด้าน พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{X}=๓.๕๕$ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ด้าน กายภาพ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ โดยรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{X}=๔.๐๕$ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ให้ความสำคัญในการจัดสถานที่ ประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา และกิจกรรมวิถีพุทธให้นักเรียน การปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=๔.๒๗$ ส่วนอันดับรองลงมา ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนอย่างรู้คุณค่า $\bar{X}=๔.๑๗$ มีมาตรการป้องกันยาเสพติดและอบายมุขสิ่งมอมเมา ทุกชนิด ภายในโรงเรียน ระดับการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=๓.๕๓$

๒. ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ อยู่ในระดับมาก $\bar{X}=๓.๘๕$ และ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า จัดกิจกรรมส่งเสริมระลึกและศรัทธา เห็นคุณค่าการรักษาสืบทอดพระพุทธศาสนาเป็นประจำและในโอกาสวันสำคัญจนเป็นวิถีชีวิต การปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=๔.๑๓$ ส่วนอันดับรองลงมา จัดกิจกรรมประสานเชื่อมโยงการศึกษา บ้าน วัด โรงเรียนเป็นลักษณะการเกื้อกูลสัมพันธ์ ด้วยศรัทธาและฉันทะ ในการพัฒนา บุคลากร ครูนักเรียน และสังคมตามวิถีแห่งพุทธธรรม $\bar{X}=๓.๕๘$ จัดกิจกรรมประเมินผลการ “ กิน อยู่ ดู ฟัง ” เป็น เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามระบบไตรสิกขา ระดับการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=๓.๖๕$

๓. ด้าน การเรียนการสอน บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ อยู่ในระดับมาก $\bar{X}=๓.๕๕$ และ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า นิมนต์พระสงฆ์และเชิญวิทยากรผู้มีภูมิปัญญาทาง ครูและพระพุทธศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้บุคลากร นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ การปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=๔.๒๗$ ส่วนอันดับรองลงมา ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนทันสมัยและ หลากหลายทั้ง สื่อที่เกิดจากภูมิปัญญาของครู นักเรียน ชุมชนตลอดจนนำสื่อเทคโนโลยีต่างๆมาบูรณาการตามแนวพุทธธรรม $\bar{X}=๔.๐๒$ จัดการเรียนรู้นำหลักพุทธธรรมมาเป็นฐานในการ คิดวิเคราะห์ เป็นเกณฑ์ตรวจสอบการเรียนรู้และการปฏิบัติ ระดับการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=๓.๗๕$

๔. ด้าน บรรยายาศและปฏิสัมพันธ์ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต ๒ อยู่ในระดับมาก $\bar{X}=๔.๐๐$ และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจที่ถูกต้องในพระรัตนตรัย ขันฉื่อและศรัทธาในพระพุทธศาสนา การปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=๔.๐๘$ ส่วนอันดับรองลงมา ส่งเสริมให้บุคลากรครูและนักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับหลักพุทธ ธรรมการลด ละ เลิกอบายมุข ถือศีล ๕ $\bar{X}=๔.๐๖$ ผู้บริหารมีความเมตตาเห็นใจผู้ร่วมงาน ให้การดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ส่งเสริมสนับสนุนยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ระดับการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=๓.๕๒$

๕. ด้านการบริหารจัดการ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต ๒ อยู่ในระดับมาก $\bar{X}=๓.๘๑$ และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและแผนงานที่ชัดเจนเพื่อดำเนินการพัฒนาตามแนววิถีพุทธอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง การปฏิบัติมีค่าเฉลี่ย สูงสุด $\bar{X}=๓.๕๔$ ส่วนอันดับรองลงมา เป็นผู้นำด้านการจัดระบบวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ และด้านสังคมและชุมชน $\bar{X}=๓.๘๘$ และ มีระบบตรวจสอบประเมินผล และเปิดโอกาสให้มีการเสนอแนะอย่างเป็นกัลยาณมิตรเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ระดับการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=๓.๖๕$

ผลการวิจัยจาก การเปรียบเทียบ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต ๒ จำแนกตาม สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง และขนาด โรงเรียน ผลการเปรียบเทียบสรุป ผลได้ดังนี้

เมื่อจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลได้แก่

เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต ๒ ทั้ง ๕ ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แต่เมื่อจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลได้แก่ระดับการศึกษา ประสบการณ์ พบว่า ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบข้อมูลและสามารถอภิปรายผลถึง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิสุทธิพุทธสังกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ๒ ตามบทบาทภาระหน้าที่ในการบริหารงานโรงเรียนวิสุทธิพุทธทั้ง ๕ ด้าน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังที่ กิตติมา ปริดิติก ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทในฐานะเป็นผู้นำในโรงเรียน และต้องมีบทบาทในการบริหารงานทุกด้าน” และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

๑. ด้านกายภาพ ผู้บริหารมีการส่งเสริม ให้ความสำคัญ ในการจัดสถานที่ ประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาและกิจกรรมวิสุทธิพุทธให้แก่ นักเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้น ให้นักเรียนได้เรียนรู้และซึมซับเกี่ยวกับหลักธรรมและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา และเป็นการช่วยกล่อมเกลานักเรียนมีคุณธรรมมากขึ้น ดังที่ ชำเลียง วุฒิจันทร์ ได้กล่าวว่า “โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่อบรมกล่อมเกลานักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคม และประเทศชาติ ผู้บริหารจึงมีหน้าที่ต้องจัดและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ให้เอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรม และเป็นที่ยอมรับว่าครูเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการดังกล่าว”

๒. ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมระลึกและศรัทธาเห็นคุณค่าการรักษาสืบทอด พระพุทธศาสนาเป็นประจำและในโอกาส วันสำคัญจนเป็นวิถีชีวิตสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณศรี เหลืองไทยงาม ที่ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมจริยธรรมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกตสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้บริหารมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนในเรื่องจริยธรรมได้เป็นอย่างดี ดังที่ สมพงษ์ จิตระดับ ได้กล่าวถึงแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนว่า “การส่งเสริมการปฏิบัติ เป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรสนับสนุนให้เกิดงานต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์กับนักเรียนให้มากที่สุด”

๓. ด้านการเรียนการสอน ถือเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารในโรงเรียน และผู้บริหารต้องให้ความสำคัญมากกว่าการบริหารงานด้านอื่น ๆ นิมนต์พระสงฆ์และเชิญวิทยากรผู้มีภูมิปัญญาทางพระพุทธศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้บุคลากร ครูและนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพราะพระสงฆ์เป็นผู้นำทางด้านพระศาสนาเป็นผู้มีความรู้ทางด้านศาสนา เป็นครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพทำให้นักเรียนได้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาอย่าง แท้จริง จะช่วยฝึกฝนอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียนเป็นคนดีได้ สอดคล้องกับแนวความคิดของ กิตติพันธ์ รุจิรกุล ซึ่งได้กล่าวว่า “ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญในงานวิชาการและต้องส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร นอกจากนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับงานนโยบายต่าง ๆ ที่จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด ” เพราะ

การศึกษา เป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของคน ซึ่งในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ในมาตรา ๔ ว่า “การศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอด ความรู้ การฝึก การอบรม และการสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทาง วิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ” ฉะนั้นการที่ผู้บริหารเห็นความสำคัญและสนับสนุนให้มีการ ปฏิบัติในงานด้านการเรียนการสอน จึงเป็นเรื่องที่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะการปฏิบัติตาม นโยบายและมาตรฐานของโรงเรียนวิถีพุทธในการส่งเสริมจริยธรรมแก่นักเรียนตามหลักพุทธธรรม

๔. ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความเข้าใจที่ ถูกต้องในพระรัตนตรัย นับถือและศรัทธาในพระพุทธศาสนา ผู้บริหารจะเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ บุคลากรในโรงเรียน เป็นกัลยาณมิตร ให้แก่ครูและนักเรียน นอกจากนี้ยังมีการนำเอาภูมิปัญญา ท้องถิ่นเข้ามาให้การแนะนำ หรืออบรมสั่งสอนนักเรียน ตามโอกาสเหมาะสม และจัดให้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ปกครอง สอดคล้องตามหลักการในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ หมวด ๑ มาตรา ๕ (๕) และ (๖) ที่ได้กล่าวถึงเรื่องการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ และเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลภายนอกให้เข้ามามีส่วนช่วยสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ภายใน โรงเรียนเพื่อให้เกิดบรรยากาศแบบกัลยาณมิตรตามหลักวิถีพุทธซึ่งเป็นผลดีกับนักเรียนและทุก ฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๕. ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและแผนงานที่ชัดเจน เพื่อดำเนินการพัฒนาตามแนววิถีพุทธอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง ถ้าต้องการให้งานประสบ ความสำเร็จเป็นอย่างดี จะต้องมีการสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญเพื่อให้ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีความคล่องตัว และต่อเนื่อง บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีบทบาท ในการนิมนต์พระภิกษุมาช่วยสอนจริยธรรมในโรงเรียน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจน์ อวยประเสริฐ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการส่งเสริมการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่ง ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่าผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก และ จากการที่ผู้วิจัยได้ลงไปสัมผัสกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีความโดดเด่นในเรื่องการบริหารจัดการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นวิถีพุทธ ปรากฏว่า มีบางกิจกรรมต้องยกเลิก หรือขาดความต่อเนื่อง อันเป็นผล มาจากนโยบายของรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ที่กำหนดให้มีการเรียนฟรี ๑๕ ปี งบประมาณในการ สนับสนุนจึงไม่เพียงพอ แต่เดิมโรงเรียนเคยเก็บค่าเทอม ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ บาท ต่อคน เมื่อมีนโยบาย

เรียนฟรี การจัด กิจกรรมจึงมีผลกระทบด้านการจัดสรรงบประมาณอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อ งบประมาณไม่เพียงพอ กิจกรรมบางอย่างจึงขาดความต่อเนื่อง และบางอย่างก็ถูกยกเลิกไปดังกล่าว

การเปรียบเทียบ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษากรุงเทพมหานครเขต ๒ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๑. เพศแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน โดยเพศหญิง มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน วิถิพุทธมากกว่า เพศชายสำหรับรายด้านพบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน ๑ ด้าน ได้แก่ ด้านการ เรียนการสอน โดยเพศหญิง มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน วิถิพุทธมากกว่า เพศชาย

๒. อายุแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ ผลการเปรียบเทียบพบว่า ความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครู จำแนกตาม อายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม มีความเห็นไม่แตกต่างกันซึ่ง ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านกายภาพ

๓. ระดับการศึกษาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน วิถิพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ โดยภาพรวมไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้เพราะว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนมาก มีความรู้ระดับปริญญาตรี ซึ่งมีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารเป็น อย่างดี แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความเห็นไม่แตกต่างกัน

๔. ประสบการณ์แตกต่างกัน บ่งชี้ว่า ผู้บริหารมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันก็จริง แต่ถ้า ได้ดำเนินการตามแบบแผนที่โครงการโรงเรียนวิถิพุทธได้กำหนดเอาไว้เป็นขั้นเป็นตอนแล้ว ดำเนินการตามแนวทางเดียวกันทั้ง ๕ ด้าน ก็จะได้ผลใกล้เคียงกัน คืออยู่ในระดับมากเหมือนกัน โดยการใช้ตัวชี้วัดเดียวกัน ตามที่ได้กล่าวเอาไว้ใน บทที่ ๒ ซึ่งผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากกว่า การบริหารงานน่าจะดีกว่า แต่งานวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ถ้าหลักการ วิธีการ มีความชัดเจน โดย การบูรณาการตามหลักพุทธธรรม ผลที่ได้รับก็จะ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับ โครงการอื่น ๆ ต่อไป

๕. ตำแหน่งแตกต่างกัน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนวิถิพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครู จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ โดยภาพรวมมี

ความแตกต่างกัน สำหรับรายค านพบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน ๒ ข้อ ได้แก่ ด้านกิจกรรม พื้นฐาน วิถีชีวิต และ ด้าน การเรียนการสอน โดยครูมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนวิสุทธิพุทธมากกว่าผู้บริหาร

๖. ขนาดของโรงเรียน ซึ่งมีอยู่ ๓ ขนาด คือ ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มีความแตกต่างกัน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิสุทธิพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน สำหรับรายค านพบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน ๔ ข้อ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ด้านกายภาพ

- ๑) ควรส่งเสริมให้มีมาตรการป้องกันยาเสพติดและอบายมุขสิ่งมอมเมา ทุกชนิด ภายในโรงเรียน
- ๒) ด้านอาคารสถานที่ จัดประดิษฐานพระพุทธรูปประจำโรงเรียนและประจำแต่ละห้องเรียนพร้อมสัญลักษณ์ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ๓) จัดทำป้ายนิเทศ ป้ายคติธรรม คำขวัญ คุณธรรม จริยธรรม ในบริเวณโรงเรียน

๒. ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต

- ๑) ควรส่งเสริมให้จัดกิจกรรมประเมินผลการ “กิน อยู่ ดู ฟัง ” เป็น เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามระบบไตรสิกขา
- ๒) ควรส่งเสริมให้ฝึกฝนอบรมจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมในคุณค่าชีวิตประจำวันให้เกิด การกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น เข้าใจเหตุผลรู้ตามหลักไตรสิกขา
- ๓) ควรส่งเสริมกิจกรรมความรับผิดชอบ ช่วยเหลือ ดูแลรักษา อาคารสถานที่สาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมส่วนรวมให้แก่ นักเรียนอย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นนิสัย

๓ ด้านการเรียนการสอน

- ๑) ควรมีการสนับสนุนให้มีจัดการเรียนรู้นำหลักพุทธธรรมมาเป็นฐานในการคิดวิเคราะห์ เป็นเกณฑ์ตรวจสอบการเรียนรู้และการปฏิบัติ
- ๒) ควรมีการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการ พุทธธรรมหรือหลักไตรสิกขาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน

๓) ควรจัดให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ร่วมมือระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียนกำหนด
หน้าที่ รับผิดชอบ เปิดกว้างให้ความรู้ด้านวิชา วิชาชีพและอื่นๆ แบบบูรณาการ รวมทั้งการใช้
ห้องสมุด หอประชุมสนามกีฬาในวันหยุด

๔. ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์

๑) ผู้บริหารควรมีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม ลด ละ เลิก อบายมุข ถือ
ศีล ๕ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

๒) ควรส่งเสริมบรรยากาศ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่สร้างสรรค์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิด
ความเจริญงอกงามทางปัญญา

๓) ผู้บริหารควรมีความเมตตา เห็นใจผู้ร่วมงาน ให้การดูแลเอาใจใส่ ให้ความ
ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ส่งเสริมสนับสนุนยินดีในความสำเร็จของ นักเรียนและ
บุคลากร

๕. ด้านการบริหารจัดการ

๑) ควรมีระบบตรวจสอบประเมินผล และเปิดโอกาสให้มีการเสนอแนะอย่างเป็น
กัลยาณมิตรเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๒) ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง

๓) ควร ส่งเสริมระบบเครือข่ายการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ การจัด เวทีการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้การพัฒนาในลักษณะต่างๆอย่างกว้างขวาง

โดยสรุป คือ คณะแนวคําสุดของแต่ละด้าน ๆ ละ ๓ ข้อ เมื่อเปรียบเทียบในแต่ละด้าน
พบว่ามีความเห็น อยู่ในระดับมาก แต่ถือว่าต่ำสุดในด้านนั้น ๆ จึงยกมาให้เห็น เพื่อผู้บริหารจะได้
ปรับปรุงให้มีคะแนนที่สูงขึ้นต่อไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

๑) ควรทำงานวิจัยในเขตพื้นที่การศึกษาเขตอื่นเปรียบเทียบดูเพื่อปรับปรุงพัฒนา
โรงเรียนวิถีพุทธแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา

๒) ทำงานวิจัยระดมความคิดกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาโรงเรียนวิถี พุทธให้
ก้าวหน้า อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ เช่น ความรู้
ความเข้าใจ แรงจูงใจในกระบวนการบริหารงาน รวมถึงงานธุรการ งานสารบรรณ เข้าใจกฎระเบียบ
ข้อบังคับและกฎหมายต่างๆ รู้และเข้าใจนโยบายของกรม และกระทรวงที่สังกัด นโยบายของรัฐ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อประสิทธิภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

